

Multidisciplinair Coördinatieplan Hoogwater de Maas

VEILIGHEIDSREGIO BRABANT-NOORD

Dit coördinatieplan is tot stand gekomen en afgestemd met:

Brandweer Brabant-Noord
GHOR Brabant-Noord
Politie regio Brabant-Noord
Gemeenten regio Brabant-Noord
Waterschap Aa en Maas

Datum: 04 mei 2010

Versie: 02

Status: Definitief

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
2	Scenario's	4
2.1	Basisscenario's	4
2.2	Basisscenario 'hoogwater'	4
2.3	Basisscenario ' incidenten dijkdoorbraak'	4
2.4	Afkondiging fase	5
3	Werkgebied de Maas	7
3.1	Dijkkring 36	7
3.2	Inbreng Waterschap Aa en Maas	7
4	Juridische aspecten	8
4.1	Algemeen	8
4.1.1	Coördinerend burgemeester	8
4.1.2	Dijkgraaf.....	8
5	Hoogwaterfasering	9
5.1	Lijst hoogwaterfasering MHW.....	9
5.2	Vergelijking waterstanden voorgaande hoogwaterperioden	9
6	Informatieverstrekking RWS	11
6.1	Informatiefasen van Rijkswaterstaat	11
6.1.1	Fase attendering.....	11
6.1.2	Fase eerste voorwaarschuwing.....	11
6.1.3	Fase tweede voorwaarschuwing.....	11
6.1.4	Fase alarmering door Waterdienst en start hoogwaterberichten	11
7	Organisatiestructuur	13
7.1	Organisatiestructuur fase 0.....	13
7.2	Organisatiestructuur fase 1	13
7.3	Organisatiestructuur fase 2.....	13
7.4	Organisatiestructuur fase 3	14
7.5	Organisatiestructuur fase 4.....	15
7.6	GRIP bij hoogwater.....	18
7.6.1	GRIP 2.....	18
7.6.2	GRIP 4.....	18
8	Bijlage 1 Afkortingenlijst.....	19
9	Bijlage 2 Actielijst Veiligheidsbureau Brabant-Noord Hoogwater Maas.....	20
10	Bijlage 3 Actielijst OT Veiligheidsregio Brabant-Noord Hoogwater de Maas	21

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De strijd tegen het water is in de geschiedenis van ons land niets nieuws. Niet alleen worden de kustprovincies regelmatig getrakteerd op de wateroverlast, ook in Brabant en Limburg worden we herhaaldelijk geconfronteerd met het feit dat de Maas buiten haar oevers treedt.

De 6 gemeenten in de regio Brabant-Noord die in de afgelopen jaren regelmatig te maken gehad met hoogwater van de Maas zijn: Boxmeer, Cuijk, Grave, Oss (Ravenstein en Megen), 's Hertogenbosch en Heusden. De kans op hoogwater is het grootst in de periode oktober tot maart.

Hoogwater in de Maas met een dijkbraak kan worden beschouwd als een ramp of ongeval waarvan de plaats, de aard en de gevolgen voorzienbaar zijn. Voor een goede multidisciplinaire coördinatie en afstemming dient een coördinatieplan te worden opgesteld. Het coördinatieplan is vastgesteld door de Veiligheidsdirectie van de Veiligheidsregio Brabant-Noord.

In 2010 wordt er het generiek draaiboek evacuatie bij ergst denkbaar overstroming tijdens hoogwater door de veiligheidsdirectie van de Veiligheidsregio Brabant-Noord vastgesteld. Dit generiek draaiboek evacuatie bij ergst denkbaar overstroming tijdens hoogwater complementeert het Coördinatieplan Hoogwater de Maas met betrekking tot het bestrijden van gebeurtenissen in relatie met hoogwater.

In het verleden werd de waterstand bij de gemeente Borgharen-dorp als referentie gebruikt voor de hoogwatervoorspellingen- en berichtgeving. Vanaf augustus 2009 wordt het meetpunt Sint Pieter als referentie gebruikt. De reden hiervan is dat door het verdiepen en verbreden van het rivierenbed van de Maas in de omgeving van Borgharen-dorp, het meetpunt Borgharen-dorp niet meer representatief is.

In dit coördinatieplan is een vergelijkingstabel opgenomen met de oude waterstanden die gemeten zijn in Borgharen-dorp gekoppeld aan de waterstanden mbt het meetpunt Sint Pieter.

Deze meetwaarden die gemeten worden in Sint Pieter zijn en worden door het Waterschap Aa en Maas omgerekend in waterhoogtes (m+NAP).

Het laatste Coördinatieplan Hoogwater Maas dateert van 2007 (gebaseerd op het model 1995). Nieuwe ontwikkelingen, waaronder de geïntensiverde aandacht voor dijkdoorbraak en overstroming van de dijken, maar ook de nieuwe, meer praktische visie op planvorming, maakten het nodig deze plannen te herzien. Dit heeft geleid tot het voor u liggende Coördinatieplan Hoogwater de Maas. Hiermee wordt het coördinatieplan 2007 ingetrokken.

Om dit multidisciplinaire Coördinatieplan Hoogwater de Maas aan te laten sluiten bij de rampbestrijdingsplannen en coördinatieplannen van de omliggende veiligheidsregio's en het Waterschap Aa en Maas, zijn de plannen van de omliggende regio's en het waterschap Aa en Maas als input gebruikt voor dit coördinatieplan. Hierdoor sluiten de procedures en plannen goed op elkaar aan.

2 Scenario's

2.1 Basisscenario's

Er worden twee verschillende soorten basisscenario's hoogwater onderscheiden:

1. Het basisscenario **hoogwater**: het water stijgt en zakt vervolgens weer.

Het specifieke kenmerk van dit scenario is, dat zowel de oorzaak (de waterstand van de Maas) als de effecten regiobreed zijn. Deze vinden overal in meerdere of mindere mate plaats. Dit houdt tevens in dat de rampbestrijdingsorganisatie regionaal georganiseerd moet zijn. Een andere specifiek kenmerk van het basisscenario hoogwater/dijkoverstroming is dat deze gebeurtenis zich geleidelijk voltrekt; veelal kunnen gemeenten en de regio zich voorbereiden op wat komen gaat. Bij de bestrijding van het hoogwater is sprake van een geleidelijke op- en afschaling van de rampbestrijdingsorganisatie. Dit basisscenario is daarom opgesplitst in vier fasen, die elk als een afzonderlijk scenario kunnen worden beschouwd.

2. Het basisscenario **incidenten met een dijkdoorbraak**: tijdens het stijgen of dalen van de waterstand kunnen zich hoogwatergerelateerde incidenten voordoen. Het meest kenmerkende incident is dijkdoorbraak,

Het specifieke kenmerk van dit basisscenario is dat de effecten relatief regionaal zijn. Het plan beperkt zich hier tot de omschrijving van het scenario 'dijkdoorbraak'. Dit scenario beschrijft de situatie tijdens een hoogwater in de Maas, waarbij de dijk de druk van het water niet langer kan weerstaan en vervolgens bezwijkt.

2.2 Basisscenario 'hoogwater'

Binnen het basisscenario hoogwater/dijkoverstroming zijn vier fasen te onderscheiden, die afzonderlijk aangeduid worden. Iedere fase staat voor een bepaalde dreiging en dus bepaalde maatregelen, zie tabel 1. Bij een stijging van het water in de Maas zal de fase van de aangrenzende gemeente mee oplopen. Omdat de waterstijging grotendeels voorzienbaar is, is daarmee een vloeiende expansie van het scenario te verwachten; bij een snel opkomend hoogwater (de afvoer van de Maas kan binnen 1 uur met 300 tot 600 m³/s toenemen) zijn grote sprongen, bijvoorbeeld van fase 1 naar fase 3, echter niet uit te sluiten.

2.3 Basisscenario 'incidenten dijkdoorbraak'

Ook bij het basisscenario 'incidenten tijdens hoogwater' is een veelvoud aan scenario's mogelijk. Het plan beperkt zich hier tot het maatgevend scenario 'dijkdoorbraak'. Dit scenario beschrijft de situatie tijdens een hoogwater in de Maas, waarbij de dijk de druk van het water niet langer kan weerstaan en vervolgens bezwijkt. Het gevolg hiervan is dat het door de betreffende dijk beschermde gebied onder water zal komen te staan.

Bovenop de basis (zie basisscenario hoogwater) ontstaat nu een aantal acute problemen door het bezwijken van een dijk. De aard van de problemen is afhankelijk van het beschermde gebied. In het beschermde gebied kan een veelheid aan verschillende activiteiten plaats vinden die worden bedreigd door de gevolgen van de doorbraak.

Voor dijkkring 36 zijn de gevolgen van een dijkdoorbraak sterk afhankelijk van de breslocatie en de voorzienbaarheid van een overstroming. Het economische risico voor dijkkring 36 is met de gedetailleerde gevolgmethode bepaald op € 37 miljoen per jaar. De economische schade bedraagt € 60 miljoen tot € 7500 miljoen, afhankelijk van de locatie van doorbraak. Het slachtofferrisico is afhankelijk van de locatie van de doorbraak en varieert van 0,05 tot 8 slachtoffers per jaar. Voor de bovengrens is uitgegaan van een onverwachte overstroming waarbij geen evacuatie plaatsvindt. Voor de ondergrens is uitgegaan van een voorziene overstroming waarbij een georganiseerde evacuatie plaatsvindt.

2.4 Afkondiging fase

In de calamiteitenplannen van Rijkswaterstaat en van het Waterschap Aa en Maas wordt gebruik gemaakt van een fasering. Er zijn vier fasen. Een fase is gekoppeld aan een waterstand of een debiet van de Maas bij een meetpunt van Rijkswaterstaat. Aan een fase zijn een aantal maatregelen en een eventuele GRIP opschaling gekoppeld. Regionaal wordt ism het Waterschap Aa en Maas bepaald welke fase van kracht is in de regio Brabant-Noord. Vanaf fase 1 wordt er een permanente scanning uitgevoerd door de Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas. Deze calamiteitenwerkgroep wordt geformeerd vanuit het Veiligheidsbureau Brabant-Noord. De calamiteitenwerkgroep bestaat uit functionarissen van de brandweer, politie, GHOR, gemeenten, Defensie en het Waterschap Aa en Maas. Deze calamiteitenwerkgroep zal een operationeel advies geven, in de vorm van scenario's, aan de Veiligheidsdirectie van de regio Brabant-Noord. Door met de fasen te werken, kan zowel tussen de zes Maasgemeenten onderling als op regionaal niveau een beeld gevormd worden omtrent de ernst van de situatie in de regio Brabant-Noord. De in dit coördinatieplan genoemde fasen, komen overeen met de fasen die benoemd worden in de Calamiteitenplannen Hoogwater van het Waterschap Aa en Maas en Rijkswaterstaat.

Op ieder gegeven moment kan in de ene Maasgemeente een ander scenario spelen dan in de andere: het is immers mogelijk dat een bepaalde afvoer in de ene gemeente veel overlast veroorzaakt, terwijl diezelfde afvoer in een andere gemeente tot weinig hinder leidt.

Fase-code ¹	Scenario met bepaalde dreiging
Fase 0 < 45.90	Het water in de Maas heeft een normale gemiddelde waterhoogte.
Fase 1 ² 45.90-46.60	Het water in de Maas loopt de uiterwaarden in, solitaire buitendijkse bebouwing kan geïsoleerd raken of beperkt onderlopen. Diverse woningen in buitendijksgebied zijn over de weg moeilijk of niet bereikbaar.
Fase 2 46.60-47.70 GRIP 2	Het water van de Maas stijgt verder, toegangswegen tot bepaalde wijken of buurten lopen onder, en zijn onbruikbaar. Gemeenten aan de Maas kondigen eenrichtingsverkeer af voor het verkeer op de dijken. Verdergaande beschermende maatregelen zijn nodig om overstromingen en wateroverlast binnendijks te voorkomen. Er is sprake van beperkte dijkbewaking. GRIP 2 is geactiveerd.
Fase 3 47.70-48.60 GRIP 4	Het water stijgt zover dat de beschermende maatregelen worden bedreigd. Bepaalde wijken of buurten binnendijks dreigen geïsoleerd of (beperkt) overstroomd te raken. Betreffende wijken of buurten zullen geëvacueerd moeten worden. Deze fase gaat in ieder geval in als de waterstand de kruinhoogte van de dijken op 150 cm nadert. Er is sprake van permanente dijkbewaking. GRIP 4 is geactiveerd.
Fase 4 >48.60	De beschermende maatregelen zijn onvoldoende. Het water stijgt hoger dan de dijken, kades en coupures, grote gebieden lopen onder en/of raken geïsoleerd. Er is sprake van een dijkdoorbraak en/of overstroming van de Maas. Grote groepen mensen moeten geëvacueerd worden. Er is sprake van een ramp.

Tabel 1

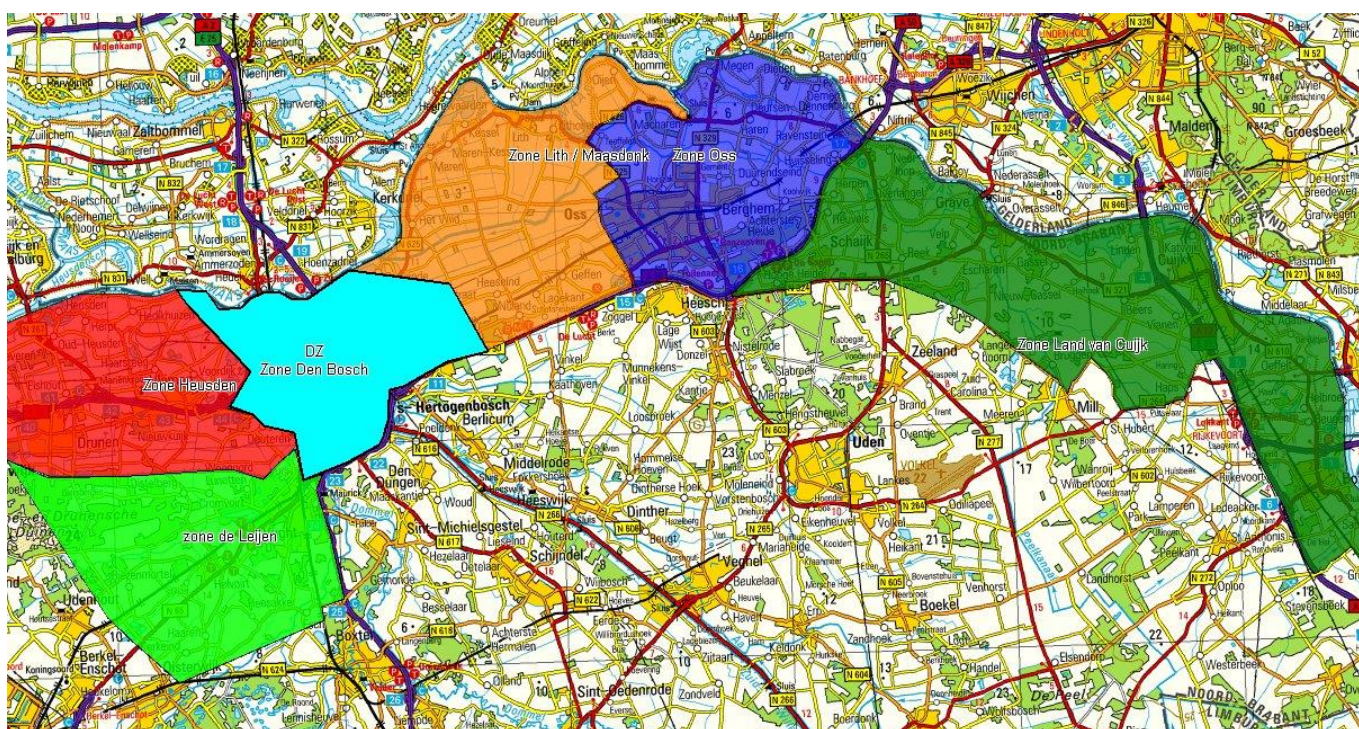
¹ Een fase is gekoppeld aan de waterhoogte die gemeten wordt bij het meetpunt Sint Pieter.

² m+NAP gemeten bij het meetpunt Sint Pieter.

3 Werkgebied de Maas

3.1 Dijkkring 36

Het Waterschap Aa en Maas is beheerder van dijkkring 36 Land van Heusden/De Maaskant en de dijkkring 36A Keent. Dijkkring 36A wordt beschermd door een ringdijk van slechts 4 kilometer. De waterkeringen van dijkkring 36 bestaan uit de aaneengesloten linker Maasdijk vanaf Boxmeer tot en met het Drongelens Kanaal bij Waalwijk. Waar de hoge gronden ten zuiden van Boxmeer doorsneden worden door watergangen, liggen twee korte stukken primaire waterkering met waterkerende kunstwerken (St.Jansbeek/stuw Waranda in de Sambeekse Uitwatering). Dijkkring 36 beschermt voor een deel ook gronden in het beheersgebied van Waterschap De Dommel.

Dijkkring 36

3.2 Inbreng Waterschap Aa en Maas

Bij een opschaling in het kader van hoogwater de Maas is het Waterschap Aa en Maas een van de belangrijkste externe partners. Binnen het reguliere overleg van het Veiligheidsbureau Brabant-Noord is de vertegenwoordiger van het Waterschap Aa en Maas een vaste deelnemer aan dit overleg. Vanaf fase 1 maakt het Waterschap Aa en Maas permanent deel uit van het Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas. Bij een verdere opschaling is dit ook het geval in het OT en RBT.

De inbreng van het Waterschap Aa en Maas bestaat uit:

- Advies in zake standzekerheid dijken en veiligheid dijkkring 36 tegen overstroming (ROT en RBT).
- Advies in zake een opschaling (het maken van prognoses mbt de te verwachte waterstand).

- Advies/afstemming coördinatieplan Hoogwater Maas (evacuatie- en coördinatieplan).
- Advies/afstemming bestrijdingsplannen regionale wateroverlast.

4 Juridische aspecten

4.1 Algemeen

De bestuurlijke coördinatie- en gezagsstructuur zijn zoveel mogelijk gebaseerd op de normale werkwijze van deze organisaties en gemeentelijke diensten en processen.

4.1.1 Coördinerend burgemeester

Bij een grootschalig incident waarbij meer dan één gemeente betrokken raakt of dreigt te raken, treden er meerdere burgemeesters op. Een coördinerend burgemeester wordt dan aangewezen die toeziet op de (uitvoering van de) bestuurlijke coördinatie. De coördinerend burgemeester:

- functioneert als een bestuurlijk aanspreekpunt voor de gemeenten, de Operationeel Leider OT, de provincie, het rijk en het Waterschap Aa en Maas;
- ziet toe op de bestuurlijke coördinatie tussen de bij de ramp betrokken gemeenten;
- geeft leiding aan het regionaal beleidsteam.

Opmerking

De coördinerend burgemeester:

- werkt in beginsel vanuit het regionaal kantoor Brandweer Brabant-Noord. Hij wordt ondersteund en geadviseerd door een Regionaal Beleidsteam.
- houdt nauw contact met de overige betrokken burgemeesters middels een overleg van burgemeesters.

4.1.2 Dijkgraaf

De bevoegdheden van de dijkgraaf zijn vastgelegd in de Waterwet. De dijkgraaf heeft de volgende taken en verantwoordelijkheden:

- waterkering: voorkomen van (dreigende) overstroming
- waterkwantiteitsbeheersing: voorkomen en bestrijden van wateroverlast
- waterkwantiteitsbeheer: waarborgen van de waterkwaliteit
- wegbeheer: bestrijden van verkeerscalamiteiten

Waterwet artikel 72:

1. De beheerder is in geval van gevaar, en zolang de daardoor ontstane situatie zulks noodzakelijk maakt, bevoegd maatregelen te treffen die hij nodig oordeelt, zonodig in afwijking van wettelijke voorschriften. Deze bevoegdheid geldt niet indien de maatregelen in strijd zouden komen met de Grondwet of enige internationaal- rechtelijke verplichting.

Waterwet artikel 73:

Indien het dagelijks bestuur van een waterschap gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 72, eerste lid, melden zij dit onverwijld aan gedeputeerde staten.

Waterwet artikel 74:

1. Indien het dagelijks bestuur van een waterschap beheerder is en gedeputeerde staten van oordeel zijn dat ten onrechte niet of niet voldoende wordt opgetreden bij gevaar, kunnen zij de beheerder, zoveel mogelijk na overleg met hem, daartoe een opdracht geven.

5 Hoogwaterfasering

De hoogwaterfasen geven een dreigingsniveau aan. De dreiging op een bepaald moment kan van gemeente tot gemeente verschillen. Hieronder is een overzicht van deze referenties opgenomen voor alle Maasgemeenten in de regio, geldend voor het hoogwaterseizoen 2009-2010³. Uit door Rijkswaterstaat voorspelde waterstanden bij de meetpunten kan zo de fase voor elke gemeente worden afgeleid.

5.1 Lijst hoogwaterfasering MHW⁴

Maasgemeentes Brabant-Noord	Referentie- meetpunt	Meetwaarden waterstand MHW bij referentiemeetpunt (m+NAP)				
		Rivier km	Gem stand	2010 m+NAP		
	Sint Pieter			48.60		
Borgharen	Borgharen-dorp	16	39.55	46.30		
Boxmeer	Sambeek-boven	145	10.75	14.55		
Cuijk	Sambeek-beneden	145	10.75	14.40		
Grave	Grave-beneden	176	5.10	11.50		
Oss	Megen	190.42	5.00	9.55		
Den Bosch	Lith-dorp	202.37	1.10	7.75		
Heusden	Heesbeen	230.6	0.74	5.20		

Tabel 2

5.2 Vergelijking waterstanden voorgaande hoogwaterperioden⁵

Maasgemeentes Brabant-Noord	Referentie- meetpunt	Voorspelde waterstand bij referentiemeetpunt (m+NAP)				
		Rivier km	Gem stand	1984 m+NAP	1993 m+NAP	1995 m+NAP
Sint Pieter	Sint Pieter	10.8			48.02	47.65
Borgharen	Borgharen-dorp	16	39.55	45.35	45.85	45.71
Boxmeer	Sambeek-boven	145	10.75	13.19	13.90	14.02
Cuijk	Sambeek-beneden	145	10.75		13.73	13.85
Grave	Grave-beneden	176	5.10	9.75	10.39	10.58
Oss	Megen	190.42	5.00	7.92	8.27	8.48
Den Bosch	Lith-dorp	202.37	1.10	6.00	6.32	6.54
Heusden	Heesbeen	230.6	0.74		3.20	3.72

Tabel 3

³ Deze gegevens zijn afhankelijk van de werkzaamheden in en rondom de Maas

⁴ MHW = Maatgevend Hoogwater (dit is de maximale waterstand die een dijk kan keren).

⁵ Gegevens vertrekt door Waterschap Aa en Maas

De tabel 3 geeft inzicht in het verloop van de hoogwatergolf vanaf Borgharen. Van een korte steile hoogwatergolf zoals in januari 1993 vakt de top stroomafwaarts sterk af. Hierdoor was dit hoogwater voor ons gebied onbeduidend. Van de lange hoogwatergolf in 1995 was de top in Borgharen maar 0,35 m hoger dan die van januari 1993, terwijl in ons gebied de topwaterstanden in 1995 hoger waren dan in januari 1993 door uitdemping van de korte steile piek.

Een waterstand op de Maas te Borgharen⁶ kan dus niet zonder meer vertaald worden naar onze dijkkring. De golfvorm is minstens zo belangrijk voor een juiste prognose.

In tabel 4 is de kilometrage van de Maas opgenomen. In de tweede kolom van deze tabel vind u een tijdentabel. Deze tijden geven een reële weegave van de tijdsduur dat een golf bij een meetstation in de Maas arriveert berekend vanuit het meetstation Sint Pieter.

Maasgemeentes Brabant-Noord	Referentie- meetpunt	Rivier km	Tijd			
Sint Pieter	Sint Pieter	10.8				
Borgharen	Borgharen-dorp	16	T			
Boxmeer	Sambeek-boven	145	T+40			
Cuijk	Sambeek-boven	145	T+41			
Grave	Grave-beneden	176	T+42			
Oss	Megen	190.42	T+42			
Den Bosch	Lith-dorp	202.37	T+50			
Heusden	Heesbeen	230.6	T+56			

Tabel 4⁷

⁶ Tot 2010 was Borgharen-dorp het referentie meetpunt, vanaf 2010 is dit Sint Pieter.

⁷ Deze tijdstabel is gebaseerd op een gemiddelde golf. Per situatie kunnen deze tijden fors fluctueren.

6 Informatieverstrekking RWS

6.1 Informatiefasen van Rijkswaterstaat

Rijkswaterstaat onderscheidt 3 cruciale debieten (waterafvoeren). Bij deze debieten waarschuwt Rijkswaterstaat de operationele diensten en Waterschap Aa en Maas, die vervolgens acties dienen uit te zetten. Het gaat voor de Maas om de waterafvoeren 1.000 m³/s, 1.250 m³/s en 1.500 m³/s, waarbij meetpunt Sint Pieter is.

De berichtgeving tot en met fase tweede voorwaarschuwing is louter informeren en attentering. Aan deze fases is geen enkele opschaling verbonden.

6.1.1 Fase attentering

Bij een debiet van 1.000 m³/s (dit kwam tot 2007 overeen met een waterstand van ca. 42.75m +NAP) bij Sint Pieter geeft Rijkswaterstaat een zogenaamde ‘attendering’ af aan het Veiligheidsbureau Brabant-Noord en aan het waterschap.

6.1.2 Fase eerste voorwaarschuwing

Bij een debiet van 1.250 m³/s (dit kwam tot 2007 overeen met een waterstand van ca. 43.55m +NAP) bij Sint Pieter wordt de attentering gevolgd door een eerste voorwaarschuwing. De voorwaarschuwing van Rijkswaterstaat gaat naar het Veiligheidsbureau Brabant-Noord (Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas). Alles verloopt nog steeds routinematig. Eventuele noodzakelijke acties worden uitgezet.

6.1.3 Fase tweede voorwaarschuwing

Op het moment dat bij Sint Pieter een afvoer van 1.500 m³/s en hoger wordt verwacht (dit kwam tot 2007 overeen met een waterstand van 44.10m +NAP), geeft Rijkswaterstaat een tweede voorwaarschuwing via het Veiligheidsbureau Brabant-Noord.

6.1.4 Fase alarmering door Waterdienst en start hoogwaterberichten

Op het moment dat bij Sint Pieter daadwerkelijk een afvoer van 1.500 m³/s wordt bereikt en verdere stijging wordt verwacht, informeert de Waterdienst van Rijkswaterstaat (voorheen bekend als: het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling, oftewel het RIZA) het Veiligheidsbureau Brabant-Noord. Het informeren vindt telefonisch plaats en wordt gevolgd door een fax of e-mail.

Dit is tevens het moment dat de Waterdienst start met het uitgeven van “hoogwaterberichten”, waarin de bereikte waterstand wordt genoemd en prognoses worden gegeven voor alle vaste meetpunten.

De hoogwaterberichten van de Waterdienst worden op vaste tijdstippen via e-mail verzonden aan het OT (in de fasen 0 en 1 worden de hoogwaterberichten naar het veiligheidsbureau gestuurd). Het OT hangt dit bericht aan zijn eerstvolgende sitrap. De hoogwaterberichten van de Waterdienst worden ook aan de pers gestuurd en worden tevens gepubliceerd op teletekst, op http://www.rijkswaterstaat.nl/water/scheepvaartberichten_waterdata/actuele_waterdata/

Het eerste hoogwaterbericht van de Waterdienst is het signaal dat alertheid geboden is: het water staat hoog en kan snel hoger komen te staan. Veel wordt nog via routinematige procedures afgehandeld, maar er wordt ook opgeschaald.

Waterstand	Informatieverstrekking door RWS
Fase 0 1000 m ³ /s ca 42.75 m ⁸	Rijkswaterstaat geeft een attendering uit.
Fase 0 1250 m ³ /s ca 43.55 m	Rijkswaterstaat geeft een eerste voorwaarschuwing uit.
Fase 0 1500 m ³ /s ca 44.10 m	Rijkswaterstaat geeft een tweede voorwaarschuwing uit.
Fase 1 > 45.90 m	Rijkswaterstaat geeft een bericht van alarmering uit.

Tabel 5

8 Waterstand in m +NAP in 2007

7 Organisatiestructuur

7.1 Organisatiestructuur fase 0

(waterhoogte bij Sint Pieter: <45.90)

Bij fase 0 doen gemeenten en hulpverleningsdiensten wat zij gewend zijn te doen, ze voeren hun dagelijkse werkzaamheden uit. Fase 0 vraagt geen aanvullende maatregelen met betrekking tot Hoogwater de Maas.

7.2 Organisatiestructuur fase 1

(waterhoogte bij Sint Pieter: 45.90 - 46.60)

Scenario:

Het vee moet uit de weigebieden, gelegen aan de Maas, worden weggehaald. Enkele boerderijen worden over de weg moeilijk of niet bereikbaar, Lang de Maas gelegen campings zijn of moeten worden ontruimd. Bij diverse jachthavens moeten schepen worden verlegd dan wel afgevoerd worden en terreinen worden ontruimd. Terugstroming van riolen bij niet of niet volledig functionerende kleppen.

Actie:

Multi:

Veiligheidsbureau: Vanuit het Veiligheidsbureau Brabant-Noord wordt een Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas (incl. deelname door het Waterschap Aa en Maas) geactiveerd. Het voorzitterschap van deze calamiteitenwerkgroep ligt bij de brandweer. Dit is het begin van hoogwater: het incident hoogwater wordt aangemaakt. Het Veiligheidsbureau Brabant-Noord (de Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas) bereidt, afhankelijk van de prognose, opschaling naar GRIP 2 voor. De besluitvorming hierover vindt plaats in de Veiligheidsdirectie van de regio Brabant-Noord, er wordt overgegaan naar fase 2.

Mono:

Brandweer:

Politie: Starten met het maken van een verkeerscirculatieplan. Afhankelijk van de prognose opschalen GBO kern of GBO geheel.

GHOR: Voorbereidingen treffen voor opschalen actiecentrum GHOR. Voorwaarschuwing naar de RAV. Logistiekplan voorbereiden.

Gemeenten: De Ambtenaren openbare orde en veiligheid (AOV) van de Maas gemeenten starten met het nemen van gemeentelijke voorbereidingen en worden de gemeentelijke actieplannen gecontroleerd.

Aandachtspunten: waarschuwen bewoners;
 zorg dragen voor het weghalen van het vee;
 veiligstellen van roerende goederen zoals caravans en boten;
 afsluiten van wegen;
 informereren van de lokale pers omtrent gemeentelijke situaties en besluiten.

7.3 Organisatiestructuur fase 2

(waterhoogte bij Sint Pieter: 46.60 - 47.70)

Scenario:

Gebieden buitendijks overstroomd. Enkele woningen zijn niet meer bereikbaar over de weg. Hierdoor kunnen de operationele diensten, door de onbereikbaarheid via de weg, een

eventuele inzet niet meer uitvoeren. Eventueel moet hiervoor helikopters worden ingezet. Ontruiming van tenminste de laagst gelegen verdiepingen van deze woningen is noodzakelijk.

Actie:

Multi:

OT:

Het OT wordt bijeen geroepen.

Het OT bereidt, afhankelijk van de prognose, opschaling naar GRIP 4 voor. De besluitvorming hierover vindt plaats in de veiligheidsdirectie van de regio Brabant-Noord, er wordt overgegaan naar fase 3.

Voorbereiden op aanvraag van additionele hulp zoals:

paraatstelling van helikopters;

voorbereiden van militaire bijstand;

voorbereiden en aanvraag van extra pompen, zandzakken en speciale voertuigen.

Coördineren van het inzetten van regionaal materieel (GWT units).

Mono:

Brandweer: Verhoogde paraatheid van de brandweerkorpsen in de regio Brabant-Noord.

Voorbereiden van logistiek zoals:

benzine, olie, smeermiddelen.

Politie: SGBO actief.

GHOR: Actiecentrum GHOR operationeel.

Gemeenten:

Bij fase 2 moeten de gemeente en de hulpverleningsdiensten zich meer inspannen om het water het hoofd te kunnen bieden. Verregaande maatregelen zijn nodig. Zo gaat gemeentelijke publieksvoorlichting naar de bevolking een nadrukkelijker rol spelen. sommige gemeenten kunnen in deze fase preventieve evacuatie overwegen (bijvoorbeeld de gemeente Oss met betrekking tot Keent).

7.4 Organisatiestructuur fase 3

(waterhoogte bij Sint Pieter: 47.70 - 48.60, Belfeld beneden >18.45)

Scenario:

Buitendijkse gebieden (met name in de buurt van Boxmeer en Cuijk) worden overstroomd. Een aantal woongebieden zijn over de weg niet meer bereikbaar. Deze woongebieden zullen moeten worden geëvacueerd. Er kan een ernstige verstoring van de algemene veiligheid, waarbij het leven en de gezondheid van vele personen dan wel grote materiële belangen in ernstige mate worden bedreigt.

Actie:

Multi:

OT: Coördineren van multidisciplinaire diensten en materieel. Organiseren van catering.

Uitvoeren van additionele hulpaanvragen van de gemeenten. Scenario evacuatie uitwerken (Generiek draaiboek evacuatie).

RBT:

het RBT wordt bijeen geroepen.

Mono:

Brandweer:

Politie:

GHOR: Ambulance bijstandsplan Octopus operationeel.

Gemeenten:

Bij deze fase is de gemeentelijke rampenorganisatie volledig actief: de betreffende gemeentelijke actiecentra zijn volledig opgetuigd. Dit team rapporteert over de lokale situatie aan het OT via situatierapportages (sitrap).

7.5 Organisatiestructuur fase 4

(waterhoogte bij Sint Pieter: >48.60)

Scenario:

Bij fase 4 is de waterstand zo hoog geworden dat er een overstroming optreedt. Er is sprake van een ramp. Dit heeft grote gevolgen voor de activiteiten van de gemeenten, de hulpverleningsdiensten, Rijkswaterstaat en het waterschap. Ondanks de toegenomen complexiteit verandert de organisatiestructuur in fase 4 niet.

Actie:

Multi:

OT: Voorbereidingen treffen voor het uitwijken van coördinatie niveaus en het GMC naar een andere regio⁹.

Voorbreiden van een evacuatie van een gedeelte of de gehele regio Brabant-Noord.

RBT:

het RBT wordt dan voor het eerst bijeen geroepen.

Het nemen van een besluit om over te gaan tot evacueren van een gedeelte of de gehele regio Brabant-Noord.

Mono:

Brandweer: Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost).

Ondersteuning uitvoering evacuatie.

Politie: Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost).

Ondersteuning uitvoering evacuatie.

GHOR: Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost).

Ondersteuning uitvoering evacuatie.

Gemeenten: Voorbereiden voor evacueren van een gedeelte of de gehele gemeente.

Ondersteuning uitvoering evacuatie.

⁹ Voor het uitwijken van de coördinatie niveaus en het GMC in een dergelijke crisissituatie, zijn reeds interregionale afspraken gemaakt met de Veiligheidsregio Zuid-Oost Brabant.

Fase-code ¹⁰	Multi	Brandweer	Politie	GHOR	Gemeenten
Fase 0 < 45.90	VHB: Actualiseren van het coördinatieplan Hoogwater de Maas.	- Dagdagelijkse werkzaamheden.	- Dagdagelijkse werkzaamheden.	- Dagdagelijkse werkzaamheden.	- Dagdagelijkse werkzaamheden.
Fase 1 ¹¹ 45.90-46.60	VHB: Calamiteitenwerkgroep Hoogwater operationeel. VHB: Scannen van de hoogwaterstanden en de voorspellingen. VHB: Advies voorbereiden voor een eventuele opschaling (GRIP 2). VHB roept het OT voor een eerste voorbereidend overleg bijeen.	-Verhoogde paraatheid van de korpsen van de Maas gemeenten. -Inventariseren van logistiek (BOS middelen)	-Opstellen verkeerscirculatieplan. Afhankelijk van de prognose GBO kern of GBO geheel.	Vorbereiding actiecentrum GHOR. Voorwaarschuwing RAV. Logistiekplan voorbereiden.	-Informereren bewoners en lokale pers. -Evacueren van vee uit buitendijkse gebied. -Veiligstellen van caravans, boten enz. -Afkondigen van eenrichtingsverkeer op de dijken.
Fase 2 46.60-47.70 GRIP 2	OT: Advies voorbereiden voor een eventuele opschaling (GRIP 4). OT: Coördineren van het inzetten van multidisciplinaire diensten en materieel.	Coördineren inzetten GWT eenheden, aanvragen van extra GWT eenheden bij LOCC.	-Verzamelen en vastleggen van informatie over afsluitingen en omleggingen. SGBO actief.	Actiecentrum GHOR operationeel.	-Wegen op de dijken afsluiten mvv hulpdiensten en waterschappen. -Uitvoeren van logistiek (dranghekken en zandzakken).
Fase 3 47.70-48.60 > 18.45 ¹² GRIP 4	OT: Scenario evacuatie uitwerken (Generiek draaiboek evacuatie).			Ambulance bijstandsplan Octopus operationeel	

¹⁰ Een fase is gekoppeld aan de waterhoogte die gemeten wordt bij het meetpunt Sint Pieter.

¹¹ m+NAP gemeten bij het meetpunt Sint Pieter zie 12.

¹² m+NAP gemeten bij het meetpunt Belfeld beneden bij een waterstand zie 11.

<p>Fase 4 > 48.60</p>	<p>OT: Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost). OT: Voorbereidingen treffen voor het evacueren van een gedeelte of gehele regio. RBT: Nemen van een besluit om gedeelte of de gehele regio te evacueren.</p>	<p>-Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost). Ondersteuning uitvoering evacuatie.</p>	<p>-Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost). Ondersteuning uitvoering evacuatie.</p>	<p>-Voorbereiden voor het uitwijken naar een andere regio (regio Zuid-Oost). Ondersteuning uitvoering evacuatie.</p>	<p>-Voorbereiden voor het evacueren van gedeelte of gehele gemeente. Ondersteuning uitvoering evacuatie.</p>
------------------------------	--	--	--	--	--

Tabel 6, matrix van de fase met de daarbij behorende multi en mono activiteiten.

7.6 GRIP bij hoogwater

Er zijn twee afspraken gemaakt over het GRIP-niveau tijdens een hoogwater/overstroming worden: wanneer GRIP 2 ingaat en wanneer GRIP 4 ingaat.

7.6.1 GRIP 2

Als voorwaarschuwing 2 door Rijkswaterstaat wordt afgegeven, roept het Veiligheidsbureau Brabant-Noord (Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas) het Operationeel Team (OT) bijeen voor een eerste (voorbereidend OT) overleg.

Het OT is bij hoogwater samengesteld conform GRIP, waarbij opgemerkt dient te worden dat:

- voorzitter is de Commandant van Dienst (CvD) van de brandweer;
- vertegenwoordigers van het Waterschap Aa en Maas en van Defensie nemen plaats in dit overleg.

Tijdens dit eerste (voorbereidend OT) overleg van het OT zal al dan niet besloten worden tot opschaling naar GRIP 2 en het in functie stellen van het regionaal coördinatiecentrum (RCC). In principe is het operationeel worden van het RCC tevens het moment dat dit met een openingsbericht naar de partners (NCC, LOCC, buurregio's en Rijkswaterstaat) wordt gecommuniceerd.

Na het eerste overleg van het OT zal de Veiligheidsdirectie van de regio Brabant-Noord worden geïnformeerd door de OL (Operationeel Leider). Indien de situatie daartoe aanleiding geeft vanwege prognoses dan wel daadwerkelijke waterstanden, zal het OT besluiten om op regionaal niveau verder op te schalen naar GRIP 4. Hiervoor is de OL gemandateerd door de veiligheidsdirectie. De OL zal het besluit om verder op te schalen naar GRIP door middel van een bestuurlijk advies voorleggen aan de Veiligheidsdirectie van de Veiligheidsdirectie Brabant-Noord. Het OT wordt in deze fase uitgebreid met staffunctionarissen in de secties en eventueel monodisciplinaire actiecentra.

7.6.2 GRIP 4

Wanneer de voorspellingen en prognoses van Rijkswaterstaat en het Waterschap Aa en Maas zodanig zijn dat het OT beslist dat er verder opgeschaald dient te worden, informeert de Operationeel Leider de coördinerend burgemeester. De Operationeel Leider zal de coördinerend burgemeester een bestuurlijk / operationeel advies geven om op te schalen naar GRIP 4. GRIP 3 als opschalingniveau is derhalve niet aan de orde, er wordt meteen naar GRIP 4 opgeschaald. Dit past ook in de landelijke visie, waarin als uitgangspunt is gedefinieerd dat hoogwater per definitie gemeentegrensoverschrijdend is.

8 Bijlage 1 Afkortingenlijst

AOV(´er)	Ambtenaar openbare orde en veiligheid
CB	Coördinerend burgemeester
CdK	Commissaris der Koningin
CCB	Conflict- en crisibehersing
CoPI	Commando plaats incident
GBT	Gemeentelijk beleidsteam
GHOR	Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen
GMC	Gemeenschappelijk meldcentrum te ´s Hertogenbosch
GRIP	Gecoördineerde regionale incidentenbestrijdingsprocedure
GRS	Gemeentelijke rampenstaf
HoWaBo	(draaiboek) Hoogwater ´s-Hertogenbosch
LOCC	Landelijk CoördinatieCentrum
NAP	Normaal Amsterdams Peil
NCC	Nationaal CoördinatieCentrum
OL	Operationeel Leider
OOV	Openbare orde en veiligheid
OT	Operationeel Team
PCC	Provinciaal coördinatiecentrum (provinciehuis te ´s Hertogenbosch)
RBT	Regionaal beleidsteam
RCC	Regionaal coördinatiecentrum (GMC te ´s Hertogenbosch)
RIZA	Rijksinstituut voor integraal zoetwaterbeheer en afvalwaterbehandeling
RWS	Rijkswaterstaat
SGBO	Staf grootschalig en bijzonder optreden
Sitrap	Situatierapportage
VHB	Veiligheidsbureau Brabant-Noord
WRZO	Wet rampen en zware ongevallen

9 Bijlage 2 Actielijst Veiligheidsbureau Brabant-Noord Hoogwater Maas

Alle debieten betreffen het meetstation “Sint Pieter”.

Begin hoogwater, maar nog geen OT.

(waterhoogte bij Sint Pieter: < 45.90)

Het Veiligheidsbureau formeert een Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas, onder voorzitterschap van de brandweer.

Het veiligheidsbureau kan 24 uur per dag degene die wachtdienst draait bij RWS bellen op 06 5389 5531 (dit nummer aub niet verder verspreiden!).

Fase 1

(waterhoogte bij Sint Pieter: 45.90 - 46.60)

Informeren bij RWS naar de verwachtingen en prognoses van de waterstanden

Vergadercyclus van de Calamiteitenwerkgroep Hoogwater de Maas de Maas intensiveren tot een dagelijkse cyclus.

Starten met het definiëren van een operationeel advies voor de veiligheidsdirectie.

Fase 2

(waterhoogte bij Sint Pieter: 46.60 – 47.70)

Het veiligheidsbureau roept het OT bij elkaar voor een eerste (voorbereidend OT) overleg.

Tijdens dit eerste overleg wordt al dan niet besloten tot opschaling GRIP 2.

Het veiligheidsbureau geeft een operationeel advies aan de veiligheidsdirectie. Naar aanleiding van het eerste OT overleg wordt de veiligheidsdirectie geadviseerd om op te schalen naar GRIP 2. Dit advies wordt voorzien van scenario's die zijn voorbereid door het veiligheidsbureau.

Taakverdeling en rooster maken voor de functionarissen in het OT (incl. de secties).

10 Bijlage 3 Actielijst OT Veiligheidsregio Brabant-Noord Hoogwater de Maas

Fase 2

(waterhoogte bij Sint Pieter: 46.60 – 47.70)

Het veiligheidsbureau roept het OT bij elkaar voor een eerste (voorbereidend OT) overleg.

Eerste (voorbereidend OT) overleg:

Het OT besluit al dan niet op te schalen naar GRIP 2 en het in functie stellen van het Regionaal Coördinatiecentrum Brabant-Noord (RCC).

Bij opschaling: informeren van de burgemeesters van de Maasgemeenten in de regio Brabant-Noord, de Commissaris van de Koningin in Brabant en aan alle betrokken operationele diensten dat het OT en het RCC operationeel zijn en dat GRIP 2 is afgekondigd.

Na afloop van het eerste OT-overleg:

Het veiligheidsbureau geeft een operationeel advies aan de veiligheidsdirectie. Naar aanleiding van het eerste OT overleg wordt de veiligheidsdirectie geadviseerd om op te schalen naar GRIP 2. Dit advies wordt voorzien van scenario's die zijn voorbereid door het Veiligheidsbureau.

Taakverdeling en rooster maken voor de functionarissen in het OT (incl. de secties).

Fase 3

(waterhoogte bij Sint Pieter: 47.70 - 48.60)

Het OT werkt aan een operationeel en een bestuurlijk advies voor de coördinerend burgemeester. Dit advies geeft aanleiding tot een eventuele opschaling naar GRIP 4.

Door de operationeel leider wordt er een dagelijkse sitrap uitgebracht naar de coördinerend burgemeester.

De gemeenten gelegen aan de Maas worden dagelijks geïnformeerd door het OT. Scenario evacuatie uitwerken (Generiek draaiboek evacuatie).

Start hoogwaterberichten Waterdienst (vanaf 1.500 m³/s)

Hoogwaterberichten van Waterdienst komen binnen via e-mail van het Veiligheidsbureau Brabant-Noord (de vergaderklok is zó gepland dat het OT vergadert direct na ontvangst van deze hoogwaterberichten).

Fase 4

(waterhoogte bij Sint Pieter: > 48.60)

Voorbereidingen treffen voor het uitwijken van coördinatie niveaus en het GMC naar een andere regio.

Afschalen

Bij het wederom bereiken van een debiet van 1.000 m³/s en de verwachting dat dit zo blijft of nog verder gaat zakken, besluit het OT om te gaan afschalen.